

អង្គការ៖ វិវឌ្ឍន៍វប្បធម៌ និង ហោរ ខ្ញុំយ

ច្បាប់ ក្រុម ខ្ញុំយ

- ~ ច្បាប់ល្បីកខ្ចី
- ~ ច្បាប់កេរកាលខ្ចី
- ~ សេចក្តីរំលឹកដាស់តឿន
- ~ ពាក្យកាព្យប្រដៅជនប្រុសស្រី

ការច្បាប់របស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ព.ស. ២៥១៦

ច្បាប់ ក្របខ័ណ្ឌ

- ច្បាប់លើកម្មវិធី
- ច្បាប់កេរកាលកម្មវិធី
- សេចក្តីណែនាំដាច់ខាត
- ពាក្យកាតព្វកិច្ចដេរ៉ាជន ប្រុស ស្រី

អារម្ភកថា

ច្បាប់ក្រមដុំយនេះកាលបោះពុម្ពលើកមុនៗ ចែកចេញជាបីសៀវភៅ គឺសៀវភៅទី១ មានច្បាប់ល្បីកថា និងកេរកាលថ្មី. ទី២ សេចក្តីដាស់តឿន និងទី៣ពាក្យកាព្យប្រដៅជន ប្រុសស្រី ។ នៅគ្រាបោះពុម្ពលើកទី៦នេះ ដោយនិយមតាមសេចក្តីស្នើពីមជ្ឈដ្ឋានអ្នកសិក្សាជា ច្រើននាក់ដែលសុំអោយយើងផ្តុំគ្នាយកច្បាប់នេះមករួមគ្នាជាសៀវភៅមួយ ត្បិតទុកអោយនៅ ដោយឡែកៗជាកូនសៀវភៅតូចៗនោះនាំអោយរំខានប៉ាត់ប៉ាយ ពិបាកថែរទាំ ។ យោបល់នេះ ត្រឹមត្រូវណាស់ ទើបយើងសម្រេចប្រមូលផ្តុំបានជាសៀវភៅមួយនេះឡើង ។

ចំពោះពាក្យពេចន៍ កាព្យឃ្លោងទាំងអស់នៅក្នុងច្បាប់ទាំងប៉ុន្មាននេះ យើងគ្មានប៉ះពាល់ កែប្រែសោះឡើយ សម្រួលតែរបៀបតម្រូវបញ្ជាឱ្យអោយមានលំនាំទៅតាមបែបកាព្យ ត្រឹមត្រូវប៉ុណ្ណោះ ។

គោលបំណងធំរបស់យើងខ្ញុំមួយទៀត គឺការចង់រក្សាស្នាដៃដ៏មានតម្លៃនៃលោកតាករី **តិរម្យច័យ ឬត្រមច័យ** ព្រោះពាក្យសំដីរបស់លោកក្នុងនេះទាំងអស់សុទ្ធតែមានន័យទូលំទូលាយ ហើយប្រកបដោយខ្លឹមសារល្អណាស់មិនចេះហួសសម័យកាលនោះផង តាំងពីគ្រាលោក សរសេររហូតសព្វថ្ងៃនៅតែមានន័យត្រូវគួរនិងធ្វើគតិទូន្មានខ្លួនបាន ។

ឆ្លៀតឱកាសនេះ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិតសុំសម្តែងការវិកិតដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធនៃ លោកករីដ៏ឆ្លើមនេះផង ។

ភ្នំពេញ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៧២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

បណ្តាំក្រមខ្មែរ

LES RECOMMANDATIONS DE KRAM NGOY

១ - នេះបទព្រហ្មប្រាជ្ញប្រែ	ប្រាយប្រាប់ខ្មែរទាំងប្រុសស្រី
ឱយប្រិតប្រុងស្មារតី	គួរគប្បីឱយឧស្សាហ៍ ។
កុំខ្ជិលកុំល្ងង់ពេក	ខំរៀនលេខរៀនអក្ខរា
រៀនគ្រប់សព្វធម៌អាថិ	ប្រាជ្ញាផ្សំនឹងគំនិត ។
កំណើតកើតជាមនុស្ស	មើលឱយឆ្កុះទោះឆ្ងាយជិត
ចេះស្មាត់ប្រាកដពិត	គិតការអ្វីបានគ្រប់យ៉ាង ។
មនុស្សល្ងង់មិនផ្អើលភ្ញាក់	ដូចភ្នែកខ្វាក់ទាំងសងខាង
មានរូបគ្មានអ្វីអាង	សាងទាបថោកកើតមកខ្លៅ ។
៥ - ពូជមនុស្សទោះខ្ពស់ទាប	កាត់តាមភាពត្រកូលផៅ
អាក្រក់ល្អសខ្លៅ	កាត់កូនចៅដូចដួនតា ។
ពូជល្ងង់មិនបានបួស	ទុកជាទោសនឹងសាសនា
អ្នកបួសចេះធម៌អាថិ	កូនសិក្សាខំរៀនសូត្រ ។
ពូជខ្លៅមិនសូវប្រាជ្ញ	ពូជកោងកាចមិនសូវស្អួត
ពូជត្រង់ទ្វារហួត	ពូជភរភូតមិនផុតផៅ ។
ឪពុកម្តាយស្អួតត្រង់	ចិត្តមិនចង់ឱយកូនខ្លៅ
ជេរវាយស្តីប្រដៅ	ឱយកូនចៅបានចេះដឹង ។
ឪពុកគ្មានតិរិះ	ឃើញកូនចេះមិនដែលខឹង

ឃើញកូនខំប្រិតប្រឹង

១០ - ដាស់តឿនក្រើនរំលឹក

ចង់ឱ្យតែកូនល្អ

កូនកាចបំពេញទុក្ខ

កូនស្អូតដឹងគួរសម

ឪពុកម្តាយខ្សត់ខ្សោយ

ខំរៀនឱ្យបានខ្ពស់

អ្នកល្ងង់ហេតុពីខ្ជិល

គួរកូនចៅសិក្សា

កាលអង្គព្រះសាស្តា

ភិក្ខុភិក្ខុនី

១៥ - លោកសង្ឃខ្លះចេះស្ទើរ

ព្រះអង្គទ្រង់សន្មត

ទំលាប់ទំនៀមខ្មែរ

អ្នករៀនច្បាប់ខុសត្រូវ

ស្រុកសៀមលាវបារាំង

ចេះលេខចេះអក្ខរា

ជាតិខ្មែរមិនចេះខ្មាស

ល្ងង់ដប់ចេះពីរបី

មិនចេះលេខអក្សរ

ឈ្មោះខ្លះភ្នែកខ្លះស្រាប់

ឪពុកដឹងតែងត្រេកអរ ។

ជេរល្ងាចព្រឹកខ្លាចកូនក្រ

លោមអង្វរឱ្យកូនខំ ។

ម្តាយឪពុកមានបារម្ភ

មេបាផ្ទុំផ្អែងកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ។

កុំបណ្តោយឱ្យអាប់យស

គ្រាន់សង្គ្រោះដល់មេបា ។

ឥតមន្ទិលរឿងធម៌អាថ៌

រៀនអក្ខរាទាំងប្រុសស្រី ។

មានថេរមានថេរី

ធម៌បាលីចេះចាំស្អាត ។

ចេះភ្លើងធ្វើឱ្យភ្លាត់

សិក្ខាបទដល់ឥឡូវ ។

ខំធ្វើស្រែចង់បានស្រូវ

ទុកជាផ្លូវភ្នំប្រាជ្ញា ។

ចេះតតាំងពីដួនតា

សរសេរចារទាំងប្រុសស្រី

នាំពីចាស់គំនិតខ្លី

ចេះជួញក្តីមិនចេះច្បាប់ ។

មុខមាត់ល្អប្រាជ្ញាអាប់

គេសូត្រប្រាប់ទើបបានដឹង ។

២០- ភ្នែកជាភ្នំក្រែងឡើយ
 កើតទាស់មានចិត្តខឹង
 មនុស្សក្រហេតុពីខ្នង
 ម្យ៉ាងខ្សត់ពីព្រោះខ្សោយ
 ម្យ៉ាងក្រពីព្រោះល្ងង់
 មិញថ្លៃទៅលក់ថោក
 អ្នកមានៗគំនិត
 ប្រាជ្ញាជាបូសគល់
 អ្នកល្ងង់នឹងអ្នកចេះ
 អ្នកចេះប្រសើរគាប់

២៥- មានរូបមានជីវិត
 រូបប្រុសប្លកដូចស្រី
 ល្ងង់ម្យ៉ាងមានអំណាច
 ឆាប់ខឹងមិនដឹងច្បាប់
 អ្នកចេះតិរិះដល់
 ចេះល្អិតចិត្តជាល្អ
 ចេះម្យ៉ាងមានអំណាច
 គេខុសជេរដេរលក្ខៈ
 ប្រាជ្ញម្យ៉ាងចេះសព្វសុស
 មិនគិតពិនិត្យថ្លឹង

៣០- កូនចៅទោះធំតូច

ល្ងង់ព្រោះហេតុមិនខំប្រឹង
 ពីងរកគេសរសេរឱយ ។
 មិនរមិលមើលមុខក្រោយ
 ញឹកខាងឱយរង្វើលរក ។
 ជួញលិចលង់មិនលែលក
 ចេះតែយកមិនគិតយល់ ។
 ដេកដើរគិតកើតរវល់
 កើតអំពល់អំពីទ្រព្យ ។
 បើនឹងរិះរាយរៀបរាប់
 ល្ងង់ឥតភ័ព្វអាចរាសី ។
 មិនចេះគិតចង់ដឹងអ្វី
 នឹងហ៊ានស្តីគ្មានគេស្តាប់ ។
 ល្ងង់កោងកាច់អូតចាក់កាប់
 កាលណាស្លាប់គេព្រេកអរ ។
 អ្នកល្ងង់គួល់មិនសល់ក្រ
 សួយអាករចូលមិនខ្វះ ។
 អ្នកខ្លៅខ្លាចឱនសំពះ
 អ្នកខ្លៅខ្លះគេលបខឹង ។
 ប្រព្រឹត្តខុសនោះមិនដឹង
 ប្រាជ្ញប្រិតប្រឹងប្រដៅគេ ។
 ខុសខិលខូចខឹងវាយជេរ

មារយាទខ្លួនខុសគេ
 កូនចៅទាំងស្រីប្រុស
 គិតគ្រប់សព្វកន្លែង
 ភ្នែកបើកភ្លឺមែនពិត
 ភ្នែកធ្មេចមើលឃើញឆ្ងាយ
 រៀនរកស៊ីលក់ទិញ
 ឱយដឹងការកិច្ចកល
 ឱយរៀនលេខនព្វន្ត
 ដឹងនិងក្តារឆ្នួន

៣៩ - ជញ្ជីងភ្នែកមានល្អាក់
 ក្រែងខុសខាតមិនខាន
 ភ្នែកមនុស្សធំរលីង
 អ្នកល្អឆ្លឹងប្រឹងប្រិត
 ចិនមានពីដួរលក់
 របស់ទោះឆ្អិនគោ
 ខ្មែរអាងស្រូវក្នុងដោក
 អស់ស្រូវទៅជាក្រ
 ធ្វើស្រែនឿយហត់ណាស់
 ផ្ទះចិនពីរបីល្ងែង

៤០ - ជាតិខ្មែរឥតគំនិត
 ជឿចិនរាល់រដូវ

មិនគ្មានគ្រូកិរិយាឯង ។
 ការត្រូវខុសគួរគិតក្រែង
 តែងនឹងមានរាល់រូបកាយ ។
 មើលឃើញជិតៗរៀងអាយ
 សព្វសុសសាយមិនសេសសល់ ។
 ខាតចំណេញគិតឱយដល់
 ទើបកើតផលប្រយោជន៍ខ្លួន ។
 បូកហោតុណាឱយមាំមួន
 ក្រែងចិនយូនបំបាត់បាន ។
 មើលឱយជាក់កុំប្រមាណ
 ធ្លាប់រាប់អានកុំទុកចិត្ត ។
 ភ្នែកជញ្ជីញគេចុចល្អិត
 ព្រោះអាណិតខ្មែរល្ងង់ខ្លៅ ។
 ស្រូវកន្តក់កន្តាំងតៅ
 សំពត់អាវខោខ្មោស ។
 ដូរថ្លៃចោកអាក្រក់ល្អ
 អង្វរចិនជឿស្រូវឯង ។
 ចិននៅផ្ទះដេកចំខែង
 មានកន្លែងជង្រុកស្រូវ ។
 ស៊ីមិនគិតមើលខុសត្រូវ
 កេរ្តិ៍^(*) ម៉ែឪចិនអូសអស់ ។

(*) កេរ

ចិនមកពីស្រុកនាយ
 មិនទាន់ចេះខ្មែរសោះ
 កវែកចង្ក្រានឆ្នាំង
 អម្រែកជិះលើស្នា
 ទំនិញមានគ្រប់មុខ
 ចិនវែកមិនដែលពុន
 ឈប់វែកដេកអង្គុយ
 ឪទិនស្រាពីមុខ
 ៤៩- ចិនច្រើនខ្លាំងចិត្តខ្មៅ
 គ្មានត្បាល់គ្មានអង្រែ
 ជាតិខ្មែរច្រើនឥតខ្ចាស
 គំនិតគិតមិនអ្និន
 កំណើតអ្នកផឹកស្រា
 អ្នកម្យ៉ាងបែកខាងល្បែង
 អាម្យ៉ាងបែកលូចឆក់
 ផឹកចោលការរបរ
 មិនដឹងខ្លួនជាគូត
 ថាចិនធ្លាប់រាប់អាន
 ៥០- ថាចិនមិនចេះកាញ់
 គូកនទោះឆ្ងាយជិត
 ត្រូវស្រាចង់ស៊ីស្លាញ់

មានសំពាយជារបស់
 គ្មានកេរ្តិ៍(*) កោះស្រែចំការ ។
 ផ្សំកំលាំងនឹងប្រាជ្ញា
 មានម្លូស្នាជាដើមទុន ។
 ផ្ទាល់ផ្ទេរទុកដាក់ដោយធុន
 ស្រូវជោរជន់ពេញជម្រក ។
 រាប់កាក់លុយប្រមូលទុក
 ទុកជាធ្នាក់ទាក់កខ្មែរ ។
 កន្តាំងតៅធ្វើជាស្រែ
 អង្ករខ្មែរចូលបារចិន ។
 ស្រែកស្រាណាស់ផឹកជឿសិន
 ផឹកបង្កិនតែទ្រព្យរុងរឿង ។
 បែកប្រាជ្ញាច្រើនកន្លែង
 មិនគិតក្រែងខ្លាចខ្លួនក្រ ។
 មារយាទអាក្រក់មិនបានល្អ
 ចិនទាក់កធ្វើខ្ញុំបាន ។
 និយាយអួតប្រាប់សន្តាន
 ផឹកថ្លើម៉ានចិនមិនគិត ។
 ប្រាប់សំឡាញ់ពួកម៉ាកមិត្ត
 រឹតប្រមូលលុយឱយចិន ។
 ធំនាខ្លាញ់បក់ឆ្ងល់ក្តិន

(*) កេរ

ឃើញបាយសម្បជ្ជាន
 ផឹកទឹកបោយត្រឡោក
 ចិនប្រើសែងវែកលី
 ជាតិចិនកំណាញ់ស្វិត
 មានយាទខ្មែរច្រើនរាយមាយ
 ស៊ីឆ្ងាញ់ឆ្អែតស្តាប់ស្តល់
 អាប័យសទាំងបងប្អូន
 ៥៥ - ជាតិចិនសុទ្ធសឹងស
 ស៊ីផឹកស្វិតតាមសែ
 មានផ្ទះមានដំណាំ
 ដំឡូងត្រាវចេកម្នាស់
 ខ្មែរច្រើនខ្ជិលប្រមឹក
 ខ្លះលុយអង្គុយថ្ងៃ
 កូនអើយរឿងដំណាំ
 ដីកេរ្តិ៍(*) ម្តាយឪពុក
 រាជការវាស់មានថ្លៃ
 មិនវាស់លេងទទេ
 ៦០ - ដួងស្វាយអំពៅចេក
 ម្តួស្តាម្រេចខ្ចីមថ្នាំ
 ទេសឯកសំពត់ស

ផ្តាច់ចិត្តចិនយកបាយស៊ី ។
 មានយាទទាបចោកច្យកសៀវ
 ស៊ីញាយៗចិនមើលងាយ ។
 នឹកក្នុងចិត្តមិននិយាយ
 រលាយទ្រព្យអភ័ព្វខ្លួន ។
 ទាបចោកដល់ប្រពន្ធកូន
 ដល់តាដូនពូជពង្សខ្មែរ ។
 មានទីលក្រឡាខ្លះខ្លះដែរ
 តមបាយខ្មែរមិនស៊ីសោះ ។
 កាប់ដីដាំដោយកៀនកោះ
 ស៊ីមិនអស់ទុកលក់ដូរ ។
 កែងកោងច្យកអូតអំបូរ
 កើបបង្ហូរស្រូវជ្រុក ។
 គួរតែដាំឱ្យគ្រប់មុខ
 មិនត្រូវទុកចោលទំនេរ ។
 ផ្តិតមេដៃផ្តាច់ជាកេរ្តិ៍(*)
 រើរះយកពន្ធរាល់ឆ្នាំ ។
 កុំខ្ជិលពេកដេកប្រចាំ
 ត្រូវតែដាំកុំឱ្យខ្លះ ។
 ដីវាលល្អដាំកប្បាស

(*) កេរ

កុំខ្ជិល តាមចាស់ៗ
បន្លែដាំគ្រប់មុខ
ចាក់ដីជាតិល្អៗ
ម្ហូបស្លាភ្នំខ្លីមម្រេច
បានផលផ្លែឬស្លឹក
ត្រីងៀតផ្កកប្រហុក
អំបិលធ្ងបក្រមួន

៦៥- ដូរទុកដាក់ដឹកល់
ឱយបរិបូណិពោរពេញ
អំបិលទិញមួយចុង
កុំទិញក្តោបខ្ពស់វេច
អំបិលមួយស្រូវបី
ខ្លួនក្រត្រជុរឆ្កៀត
កូនចៅទាំងប្រុសស្រី
ចិញ្ចឹមជន្មជីវិត
ទំនេរល្ហែធ្វើការ
ឱយត្រឹមត្រូវបាលី

៧០- រាល់រូបទាំងប្រុសស្រី
ម៉ែឪតម្រូវប្រាប់
ចាស់ម្យ៉ាងសាងសីលធាន
កូនកាត់តាមមេបា

មនុស្សនឿយណាស់មិនដែលក្រ ។
យកគ្រាប់ទុកដាំបន្ត
បង្ការស្លពេលល្ងាចព្រឹក ។
លូតលាស់លេចពីស្រោចទឹក
កុំឆ្អឹងបូកវាក្រខ្លួន ។
ខ្មែរគ្រប់ស្រុកទិញដូរយួន
ពីតាដូនតែងដូរទិញ ។
ស៊ីឱយដល់ខ្ទប់ខែវិញ
ខាតចំណេញកុំទិញតិច ។
ច្រកពេញអុងអាងខាងលិច
អស់វំពេចគេចទិញទៀត ។
វាល់នឹងល្អីទូលកណ្តៀត
មានយាយ៉ាងហ្នឹងកុំប្រព្រឹត្ត ។
គួរគប្បីប្រុងគំនិត
គិតឱយវែងកុំគិតខ្លី ។
សូត្រធម៌អាចិទាំងប្រុសស្រី
ដូចស្រដីខាងដើមស្រាប់ ។
កាលចេះស្តីព្រោះចេះស្តាប់
កូនចៅគ្រាប់តាមដូនតា ។
មិនបំពានខុសពុទ្ធដីកា
មិនទៅណាឆ្ងាយពីផ្ទះ ។

ចាស់ម្យ៉ាងសាងផលកម្ម
 កូនកាត់តាមម៉ែផ្ទំ
 មិនជឿមគ្គជឿផល
 កងកម្មចាំគុំគួន
 ព្រះអង្គមានពុទ្ធដីកា
 ដូចគោមានកំលាំង
 ៧៩- នឹងបរផ្លូវវៀចត្រង់
 កងវិលមិនរបេះ
 រាល់រូបទាំងតូចធំ
 យកថ្មផ្កាំងរាំងទ្វារ
 កងសីលមានអង្គប្រាំ
 នរកប្រេតតិរច្ឆាន
 គួរខំសាងសីលទាន
 យូរឆាប់គង់តែដល់
 កូនចៅវេរិះគិត
 ប្រព្រឹត្តខុសសាសនា
 ៨០- មើលចាស់ណាត្រឹមត្រូវ
 ចាស់ស្លឹកប្បីស្តាប់
 គោរពគុណទាំងបី
 រក្សាអង្គសីលប្រាំ
 សាសនានៅវែងឆ្ងាយ

ស្តាប់សីលប្រាំដូចសត្រូវ
 អាស្រូវភាសវិនាសខ្លួន ។
 ធ្លាក់ទៅដល់អបាយបួន
 គេចវេះពួនមិនកំបាំង ។
 ប្រៀបឧបមាជាទីតាំង
 សំរាំងទុកទឹមរទេះ ។
 ប្តឹងចង់បរគេចវេះ
 ដិះដឹងគោមិនឃ្លាតឃ្លា ។
 ចូលរូងភ្នំ រូងគុហា
 កម្មវេរាតោងតាមបាន ។
 វេរាកម្មជិតដោយដាន
 ខានឃាត់ខាំងបាំងមគ្គផល ។
 យកនិព្វានជាត្រើយថ្នល់
 កុសលជួយចាកសង្សារ ។
 មើលគំនិតចិត្តជួនតា
 គេចកិរិយាកុំធ្វើត្រាប់ ។
 ចុះក្នុងផ្លូវគន្លងច្បាប់
 ប្រិតប្រៀងប្រាប់ឱយច្រុងចាំ ។
 សូត្របាលីតាមចំណាំ
 កម្មវេរាតាមមិនទាន់ ។
 កន្លងជ្ជាយជាងពីរពាន់

សព្វថ្ងៃដែលគេរក្សាន់
ឥឡូវចិត្តប្រាំមី
កូនចៅកុំបណ្តោយ
មានពាក្យចាស់ដំណាល
ទំនាយកូនតម្រា

៨៥- ហេតុនេះអស់កូនចៅ

ខំឧស្សាហ៍ទន្តេញ
តំណពីថ្ងៃនេះ
កូនណាមិនស្វាធាយ
ដល់សាសនាគ្រប់គ្រាន់
ទំនាយរាយទំនុក
ថាភើតអន្តរកប្ប
មិនដឹងតាដឹងដួន
គួរគិតកុំសាងកម្ម
ខំសាងមគ្គសាងផល

៨៦- នឹងរួចពីកាប់ចាក់

ព្រះសិរាវ្យត្រាស់ខាងមុខ
នេះហៅច្បាប់បណ្តាំ
បទព្រហ្មគ្រប់ឃ្លាចូន

មិនទាន់គ្រប់ជាប្រាំរយ ។

នៅផ្ដែមួយខាងក្រោយ
ឱយលីចលង់ក្នុងសង្សារ ។

ថាកណ្តាលព្រះសាសនា

ថានឹងរៀបហើយរីកវិញ ។

ទោះល្ងង់ខ្លោយ៉ាងណាមិញ

បំពេញពាក្យពុទ្ធទំនាយ ។

រៀនតិរិះកុំរាយមាយ

មិនរលាយរលត់ទុក្ខ ។

ជួបប្រាំពាន់ទៅខាងមុខ

ថាឪពុកម្តាយស្អប់កូន ។

គុំសម្លាប់គ្នាបងប្អូន

សូន្យសីលទានមិនមានសល់ ។

កាន់សីលប្រាំចាំដកល់

នឹងបានដល់ឋានសាន្តសុខ ។

មិនបានធ្លាក់ទៅនរក

រសាយទុក្ខសោករាល់ថ្ងៃ ។

ជាពាក្យប្រាំមួយផ្ទួន

ជួនចែងចប់ម៉្លេះហើយហោង ។

អ្នកព្រះភិរម្យភាសា អ៊ូ ហៅ ង៉ុយ